

Identifying Factors Affecting Aggression (Interpersonal Violence) in Iran's Sports Industry: A Qualitative Grounded Theory Research

Hamideh Sadat Joybar^{1*}, Shamseddin Rezaei²

1- Master of Sports Management, Department of Strategic Management in Sports Organizations, Faculty of Literature and Humanities, Ilam University, Faculty of Humanities, Ilam, Iran.

2- Associate Professor, Department of Strategic Management in Sports Organizations, Faculty of Literature and Humanities, Ilam University, Faculty of Humanities, Ilam, Iran.

Corresponding author: Hamideh Sadat Joybar, Master of Sports Management, Department of Strategic Management in Sports Organizations, Faculty of Literature and Humanities, Ilam University, Faculty of Humanities, Ilam, Iran.

Email: h.joybar76@gmail.com

Received: 5 Sep 2022

Accepted: 13 Aug 2023

Abstract

Introduction: Aggression and violence in the sports field is manifested verbally and physically and is carried out by people present and participating in sports events against other players, spectators, coaches, sports officials, people and property. The aim of the current study was to identify factors affecting aggression (interpersonal violence) in the Iranian sports industry in 2022.

Methods: The current qualitative research was conducted using the grounded theory method. The research community included all university lecturers in the field of sports management, general managers of sports and youth of the country, and championship and professional athletes of the country in 2022. The number of samples using the principle of theoretical saturation was 13 people, which were selected using the snowball method. Data collection was done by semi-structured interview. To measure the validity of the findings, 4 criteria were used, including credibility, generalizability, reliability, and verification to measure the reliability of the interviews, the test-retest method and the intra-subject agreement method were used. Data analysis was done by coding method and using Max QDA .12.

Results: Causal conditions include (individual and personality factors, individual and organizational unethical behaviors), context (Social problems and dissatisfactions, policies and structural factors), phenomena (behavioral instability and interpersonal violence), intervening conditions, (internal and external environmental factors), strategies (cultivation and education, social skills, effective and efficient management, monitoring and enforcement of laws) and consequences (individual consequences such as, psychological and physical injuries and organizational consequences such as, insecurity and social disorder).

Conclusions: The results of the research revealed the presence of 6 selective codes of the components of causal conditions, context, phenomena, intervening conditions, strategies and consequences, and 13 core codes and 47 open codes. Therefore, sports practitioners and planners are suggested to use the results of this research to reduce violence and aggression in sports gatherings.

Keywords: Aggression, Violence, Interpersonal Violence, Sports, Grounded Theory.

شناسایی عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران: یک پژوهش کیفی داده بنیاد

حمیده سادات جویبار^{۱*}، شمس الدین رضایی^۲

۱- کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، گروه مدیریت راهبردی در سازمان‌های ورزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ایلام، دانشکده علوم انسانی، ایلام، ایران.

۲- دانشیار، گروه مدیریت راهبردی در سازمان‌های ورزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ایلام، دانشکده علوم انسانی، ایلام، ایران.

نویسنده مسئول: حمیده سادات جویبار، کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، گروه مدیریت راهبردی در سازمان‌های ورزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ایلام، دانشکده علوم انسانی، ایلام، ایران.

ایمیل: h.joybar76@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۵/۲۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۶/۱۴

چکیده

مقدمه: پرخاشگری و خشونت در عرصه ورزشی به شکل کلامی و فیزیکی تجلی می‌یابد و توسط افراد حاضر و شرکت‌کننده در رویدادهای ورزشی علیه سایر بازیکنان، تماشاگران، مربیان، مسئولان ورزشی، مردم و اموال صورت می‌گیرد. هدف مطالعه حاضر شناسایی عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران در سال ۱۴۰۰ بود.

روش کار: پژوهش کیفی حاضر، به روش داده بنیاد انجام شد. جامعه پژوهش، شامل کلیه مدرسین دانشگاه در رشته مدیریت ورزشی، مدیران کل ورزش و جوانان کشور و ورزشکاران قهرمانی و حرفه‌ای کشور در سال ۱۴۰۰ بودند. تعداد نمونه با استفاده از اصل اشباع نظری ۱۳ تن بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند به روش گلوله برفی انتخاب شدند. جمع‌آوری داده‌ها با مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام شد. برای سنجش روایی یافته‌ها از ۴ معیار، شامل اعتبارپذیری، تعمیم‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری و برای سنجش پایایی مصاحبه‌ها از روش بازآزمون و روش توافق درون موضوعی استفاده شد. تحلیل داده‌ها، با روش کدگذاری و با استفاده از نرم افزار مکس کیو دی ای نسخه ۱۲ انجام شد.

یافته‌ها: شرایط علی شامل (عوامل فردی و شخصیتی، رفتارهای ضد اخلاقی فردی و سازمانی)، زمینه (مشکلات و نارضایتی‌های اجتماعی، خانوادگی و اقتصادی، سیاست‌گذاری‌ها و عوامل ساختاری)، پدیده (عدم ثبات رفتاری و خشونت بین فردی)، شرایط مداخله‌گر (عوامل محیطی درونی و بیرونی)، راهبردها (فرهنگ‌سازی و آموزش، مهارت‌های اجتماعی، مدیریت اثربخش و کارآمد، نظارت و اجرای قوانین) و پیامدها (پیامد فردی مانند آسیب‌های روانی و جسمی، پیامد سازمانی مانند ناامنی و عدم نظم اجتماعی) می‌باشد.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش وجود ۶ کد انتخابی مولفه‌های شرایط علی، زمینه، پدیده، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها و ۱۳ کد محوری و ۴۷ کد باز شناسایی شد. به دست اندرکاران و برنامه‌ریزان ورزشی پیشنهاد می‌گردد از نتایج پژوهش حاضر بهره‌گیرند تا در مجامع ورزشی، خشونت و پرخاشگری کاهش یابد.

کلیدواژه‌ها: پرخاشگری، خشونت، خشونت بین فردی، ورزش، نظریه داده بنیاد.

امروزه ورزش از انجام یک فعالیت بدنی صرف فراتر رفته و در کشورهای مختلف توسعه‌ای نسبتاً گسترده داشته و به‌عنوان یک بخش اقتصادی از ابعاد مختلف، در تولید و مصارف کالاها و خدمات ورزشی و توسعه اقتصادی جوامع مختلف نقش اساسی دارد. ورزش در اکثر کشورها به‌مثابه یک تجارت و صنعت مهم به‌شمار رفته و در کشورهای پیشرفته ورزش را به‌عنوان یک تجارت و صنعت مهم در کنار سایر صنایع به‌حساب می‌آورند. ورزش در ایالات متحده آمریکا صنعتی است که افزون بر ۱۴۰ میلیارد دلار در آن سرمایه‌گذاری شده است (۱). صنعت ورزش بر اساس انواع محصولات و مشتریان به ۳ بخش عملکرد، تولیدات و توسعه ورزشی تقسیم شده است. عملکرد ورزشی در برگیرنده امور مربوط به شرکت‌کنندگان و تماشاگران ورزشی، بخش تولیدات ورزشی، کلیه کالاها و خدمات موردنیاز جهت ایجاد و یا تسهیل بخش عملکرد ورزشی را فراهم می‌کند و بخش توسعه ورزشی، به کالاها و خدماتی که به پیشبرد تولیدات و عملکرد ورزشی یاری می‌رسانند، اطلاق می‌گردد (۲). لذا، صنعت ورزش می‌تواند تأثیرات مثبت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی، داشته و در عین حال، یکی از بزرگ‌ترین صنایع جهانی محسوب می‌گردد (۳). در کشورهای توسعه یافته صنعت ورزش کاملاً تجاری شده است و نقش مؤثری در اقتصاد این کشورها و همچنین اقتصاد جهانی دارد. صنعت ورزش با جنبه‌های اقتصادی از جمله حق پخش رسانه‌ای، تجهیزات و وسایل ورزشی، مکمل‌های خوراکی و اقلام پوشیدنی توانسته است سهم چشمگیری از تولید ناخالص داخلی کشورها را به خود اختصاص دهد. بر این اساس سهم اقتصادی صنعت ورزش از تولید ناخالص داخلی در برخی از کشورهای توسعه‌یافته حدود ۲/۵ تا ۴ درصد بیان شده که نشان‌دهنده ارتقای سهم صنعت ورزش در بین صنایع درآمدزای جهانی است (۴).

از سوی دیگر، بازیکنان باید قوانین و مقررات خاصی را دنبال کنند و اگر از آن پیروی نشود، یک امر غیراخلاقی محسوب می‌گردد. در این زمینه، فعالیت‌های انحرافی ویژه‌ای در ورزش وجود دارد که خشونت یکی از آنها است. خشونت در ورزش شامل اجرای رفتارهایی است که موجب آسیب می‌شوند و از قوانین و مقررات ورزشی خارج می‌شوند (۵). خشونت و پرخاشگری حالتی از رفتار است که با استفاده از

زور فیزیکی و یا غیرفیزیکی فرد خشن خواسته خود را به دیگران تحمیل می‌کند. خشونت ممکن است در اثر خشم اتفاق افتد. خشونت از نظر لغوی به معنای خشکی، تندی و سختی است و هرگونه رفتاری که باهدف وارد نمودن آسیب به یک یا بیش از یک پدیده صورت گیرد رفتار خشونت‌آمیز نام می‌گیرد. رفتار خشونت‌آمیز می‌تواند در سطح آگاهانه یا ناآگاهانه صورت گیرد (۶). در عرصه ورزش، پرخاشگری می‌تواند از سوی تماشاگران، ورزشکاران، داوران و مربیان صورت گیرد. پرخاشگری را می‌توان شامل هر نوع رفتاری دانست که بازیکنان در میدان ورزش به‌قصد آسیب رساندن به سایر بازیکنان و افراد یا آسیب رساندن به محیط و تجهیزات انجام می‌دهند. پرخاشگری در صحنه مسابقات بین‌المللی بارها موجب استفاده نامطلوب از انرژی روانی شده و مانع رسیدن به پیروزی و تجربه نشاط از ورزش شده است (۷). خشونت در ورزش که با دخالت گروه‌های مختلف مردم از جمله رسانه‌ها، هواداران، والدین، مربیان و خود بازیکنان به وجود آمده است که دارای ۲ بعد فردی و اجتماعی است که روابط انسانها را هم در بعد فردی و هم در بعد اجتماعی تحت تأثیر قرار می‌دهد (۸). در این راستا، سن هواداران تأثیر قابل توجهی بر پرخاشگری آن‌ها دارد. به این معنی که مشاهده شده در افراد جوان تر میزان خشونت در مقایسه با افراد مسن بیش تر و شدیدتر بوده است (۹).

در خصوص عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران، مطالعاتی در داخل و خارج از کشور انجام گرفته است که هرکدام عواملی را در بروز پرخاشگری مؤثر دانسته انجام شده است. بعنوان مثال، بسیاری از مقالات نقش عوامل فردی و شخصیتی از قبیل: سن، وضعیت تأهل، دوستان و خانواده، سلامت معنوی فرد را معرفی کرده‌اند (۱۰-۱۲). از سوی دیگر، سایر پژوهش‌ها عوامل فرهنگی، و محیطی را در بروز پرخاشگری مؤثر دانسته‌اند (۱۳-۱۸). بعلاوه، نقش اشتباهات داوری و رفتارهای پرخاشگرانه‌ی تماشاچیان نیز از دیگر عوامل موجب بروز رفتارهای پر خاشگری است (۱۹). بررسی نتایج پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد تمام کسانی که به نحوی با ورزش سروکار دارند ناگزیر با پدیده پرخاشگری روبه‌رو می‌شوند (۲۰). اما، آنچه قابل ذکر است، خشونت بین فردی در ورزش به اشکال مختلف رخ می‌دهد و به دلیل استفاده از تعاریف مختلف، مقایسه میزان خشونت

در کشورهای مختلف امکان پذیر نبوده است (۱۹). لذا می توان گفت پژوهش جامعی که تمام عوامل بروز خشونت بین فردی و پرخاشگری در ورزش بررسی کند، یافت نگردید. لذا، پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران در سال ۱۴۰۰ انجام شد.

روش کار

پژوهش کیفی حاضر، به روش نظری داده بنیاد انجام شد. در پژوهش کیفی حاضر از نظریه داده بنیاد Corbin & Strauss استفاده شد. نظریه داده بنیاد یک روش پژوهشی است که هدف آن ایجاد نظریه از داده ها به طور استقرایی است و فرایند جمع آوری داده ها، نظم دادن و تحلیل داده ها به هم وابسته اند و همزمان انجام می شوند (۲۱). جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل کلیه مدرسین دانشگاه در رشته مدیریت ورزشی، مدیران کل ورزش و جوانان کشور و ورزشکاران قهرمانی و حرفه ای کشور در سال ۱۴۰۰ بود. از روش نمونه گیری هدفمند از نوع گلوله برفی برای انتخاب نمونه ها استفاده شد. در این روش تعداد نمونه در حین انجام کار مشخص می گردد و نمونه گیری تا زمانی که داده ها به اشباع نظری برسند ادامه می یابد. اشباع نظری به این مفهوم است که پژوهشگر جمع آوری داده ها را تا زمانی ادامه می دهد که داده های مفهومی جدید که نیاز به کدگذاری جدید یا گسترش کدها و طبقات موجود داشته باشد به دست نیاید (۲۱). نمونه های پژوهش شامل ۱۳ تن از مدرسین دانشگاه در رشته مدیریت ورزشی، مدیران کل ورزش و جوانان کشور و ورزشکاران قهرمانی و حرفه ای کشور در سال ۱۴۰۰ بودند.

معیارهای ورود به پژوهش عبارت بود از اینکه ۱- در سال ۱۴۰۰ مدرس دانشگاه در رشته مدیریت ورزشی باشند، یا سمت مدیریت در سازمان های ورزشی داشته باشند و یا ورزشکار قهرمانی و حرفه ای کشور باشند؛ ۲- حداقل ۵ سال سابقه شغلی / حرفه ای مرتبط با موضوع پژوهش داشته باشند. معیارهای خروج هم به این ترتیب بود که مصاحبه شوندگان در طی انجام پژوهش در کلاس ها و دوره های مرتبط با پژوهش حاضر، شرکت نداشته باشند.

جمع آوری داده ها، با عنایت به اینکه مصادف با دوران همه گیری کرونا بود، جمع آوری داده ها تلفنی انجام گردید و رضایت آگاهانه و موافقت همکاری از نمونه های

مورد مطالعه دریافت گردید. میانگین زمان مصاحبه ها بین ۴۰-۵۰ دقیقه بود. مصاحبه های نیمه ساختاریافته با ۴ مدرس دانشگاه در رشته مدیریت ورزشی، ۲ مدرس دانشگاه در رشته مدیریت، ۳ تن از مدیران کل ورزش و جوانان کشور و ۴ تن از ورزشکاران قهرمانی و حرفه ای کشور (رشته ورزشی مهم نبود) در سال ۱۴۰۰ انجام پذیرفت.

سؤال ها بر اساس رهیافت نظام مند Corbin & Strauss (۲۱) به شرح ذیل مطرح شدند:

- عوامل شکل دهنده پرخاشگری در صنعت ورزش ایران کدامند (شرایط علی)؟
  - مؤلفه ها و بستر پدیده پرخاشگری در صنعت ورزش ایران کدامند (زمینه)؟
  - عوامل مؤثر بر پرخاشگری در صنعت ورزش ایران کدامند (پدیده)؟
  - کدام عوامل مداخله گر پرخاشگری در صنعت ورزش ایران را تحت تأثیر قرار می دهند (شرایط مداخله گر)؟
  - راهبردهای مقابله با پرخاشگری در صنعت ورزش ایران کدامند (راهبردها)؟
  - پرخاشگری چه آثار و نتایجی برای صنعت ورزش ایران به وجود می آورد (پیامدها)؟
- از نظریه داده بنیاد برای تحلیل داده ها استفاده شد. لذا از کدگذاری ۳ مرحله ای شامل: کدگذاری باز، محوری و کدگذاری گزینشی یا انتخابی به منظور تحلیل داده ها استفاده گردید. در این کدگذاری ۳ مرحله ای داده ها به صورت مستمر مورد بازبینی و پایش قرار گرفتند (۲۲). در مرحله اول داده هایی که حول یک مفهوم بودند، گردآوری شد. در مرحله دوم مفاهیمی که معنای مشترک داشتند در قالب کدمحوری که در سطح انتزاعی تر نسبت به مفاهیم قرار دارند سازماندهی شدند. در مرحله آخر در قالب کد انتخابی، مفاهیمی که بار معنایی و محتوایی مشترکی داشتند در طبقات ویژه ای قرار داده شدند (۲۲). در پژوهش حاضر برای روایی یافته ها از ۴ معیار Guba & Lincoln شامل اعتبارپذیری (credibility)، تعمیم پذیری (generalizability)، اطمینان پذیری (reliability) و تأییدپذیری (verifiability)، استفاده شده است (۲۳). برای ارزیابی اعتبارپذیری، از روش بازخورد اعضا استفاده شده است؛ به گونه ای که یافته های پژوهش در اختیار مشارکت کنندگان قرار گرفت و آن ها صحت یافته ها و تفسیرها را تأیید کردند. برای ارزیابی تعمیم پذیری، پژوهشگران به شرح فرایند پژوهش

حمیده سادات جویبار و شمس الدین رضایی

از کدگذاری اولیه توسط پژوهشگر مجدد کدگذاری شد (۲۴). بدین منظور، متن پیاده شده ۳ مصاحبه به صورت تصادفی به یک مدرس دانشگاه و دارای تجربه کاری ارائه شد و از وی خواسته شد تا آن‌ها را کدگذاری کند. نتیجه حاصل از این کدگذاری در جدول ۱ ارائه شده است. فرمول محاسبه درصد توافق بین ۲ کدگذار به صورت زیر است:

$$100\% = \frac{\text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل کدها}} \times \text{درصد توافق درون موضوعی}$$

نتایج حاصل از این کدگذاری‌ها در جدول زیر آمده است:

جدول ۱: نتایج بررسی پایایی بین دو کدگذار

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل داده‌ها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی باز آزمون (درصد)
۱	اول	۴۲	۱۶	۴	۰/۷۸
۲	دوم	۲۵	۹	۲	۰/۷۳
۳	سوم	۳۳	۱۱	۳	۰/۶۹
کل		۱۰۰	۳۶	۹	۰/۷۲

می‌شدند. از نظر مرتبه علمی و دانشگاهی، ۳ تن ارشد (۳۰/۷۶)، ۶ تن استادیار (۱۵/۳۸)، ۲ تن دانشیار (۲۳/۱) و ۲ تن استاد تمام (۳۰/۷۶) بودند. در روند کدگذاری ابتدا ۴۸۴ کد باز بدست آمد. با عنایت به اینکه بسیاری از کدها تکراری بودند، کدهای تکراری را حذف نموده و در نهایت ۱۰۵ کد باقی ماند. سپس در مرحله کدگذاری محوری بعد از شناسایی برچسب‌های مفهومی در مرحله کدگذاری باز، با ترکیب و تلخیص کدهای اولیه، ۱۳ کد محوری استخراج شد. در انتها در مرحله کدگذاری انتخابی، با یکپارچه سازی و پالایش کدهای محوری، در چارچوبی نظری ۶ کد انتخابی مشخص شد که شامل شرایط علی (عوامل فردی و شخصیتی، رفتارهای ضد اخلاقی فردی و سازمانی)، زمینه (مشکلات و نارضایتی‌های اجتماعی، خانوادگی و اقتصادی، سیاست‌گذاری‌ها و عوامل ساختاری)، پدیده (عدم ثبات رفتاری و خشونت بین فردی)، شرایط مداخله گر (عوامل محیطی درونی و بیرونی)، راهبردها (فرهنگ‌سازی و آموزش، مهارت‌های اجتماعی، مدیریت اثربخش و کارآمد، نظارت و اجرای قوانین) و پیامدها (پیامد فردی مثل آسیب‌های روانی و جسمی، پیامد سازمانی از جمله: نامنی و عدم نظم اجتماعی) می‌باشد (جدول ۲).

از نمونه گیری تا تفسیر یافته‌ها پرداخته و نمونه ای از متن مصاحبه‌ها را به عنوان مصادیقی ارائه کردند، به نحوی که خواننده بتواند قابلیت انتقال داده‌ها را ارزیابی کند. همچنین برای بررسی اطمینان پذیری از نتایج، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها تحت نظارت چند تن از مدرسین حوزه مدیریت انجام گرفت و در نهایت برای ارزیابی تأییدپذیری نتایج، یافته‌های پژوهش در اختیار مدرسین مذکور قرار داده شد و توسط ایشان به تأیید رسید. برای سنجش پایایی مصاحبه‌ها از روش پایایی بازآزمون، و روش توافق درون موضوعی (intra-thematic agreement method) استفاده شده است. برای محاسبه پایایی بازآزمون، که ۲ هفته پس

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود تعداد کل کدها که توسط پژوهشگر به ثبت رسیده است برابر ۱۰۰، تعداد کل توافقات بین این کدها ۳۶ و تعداد کل عدم توافقات بین این کدها برابر ۹ است. پایایی بین کدگذاران برای مصاحبه‌های انجام‌گرفته در این مطالعه با استفاده از فرمول ذکر شده برابر ۰/۷۲ است. باتوجه به اینکه این میزان پایایی بیشتر از ۰/۶۰ درصد است (۲۵)، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است و می‌توان ادعا کرد که میزان پایایی تحلیل مصاحبه کنونی مناسب است. لازم به ذکر است که در زمان مصاحبه، در خصوص اهداف پژوهش توضیحاتی ارائه شد و به مصاحبه‌شوندگان اطمینان داده شد که اطلاعات کاملاً محرمانه خواهد ماند و مشخصات آن‌ها ذکر نخواهد شد.

یافته‌ها

نتایج آمار جمعیت شناختی نمونه‌ها نشان داد که از ۱۳ تن شرکت‌کننده در پژوهش حاضر ۱۰ تن مرد (۷۰ درصد) و ۳ تن زن (۳۰ درصد) بودند؛ همچنین کمترین رده سنی ۲۶ سال و بالاترین ۶۱ سال بود. بعلاوه، مدرسین دانشگاه با فراوانی ۶ تن (۴۶/۱۴ درصد)، مدیران کل ورزش و جوانان کشور با فراوانی ۳ تن (۲۳/۱ درصد) و ورزشکاران قهرمانی و حرفه‌ای کشور با فراوانی ۴ تن (۳۰/۷۶ درصد) را شامل

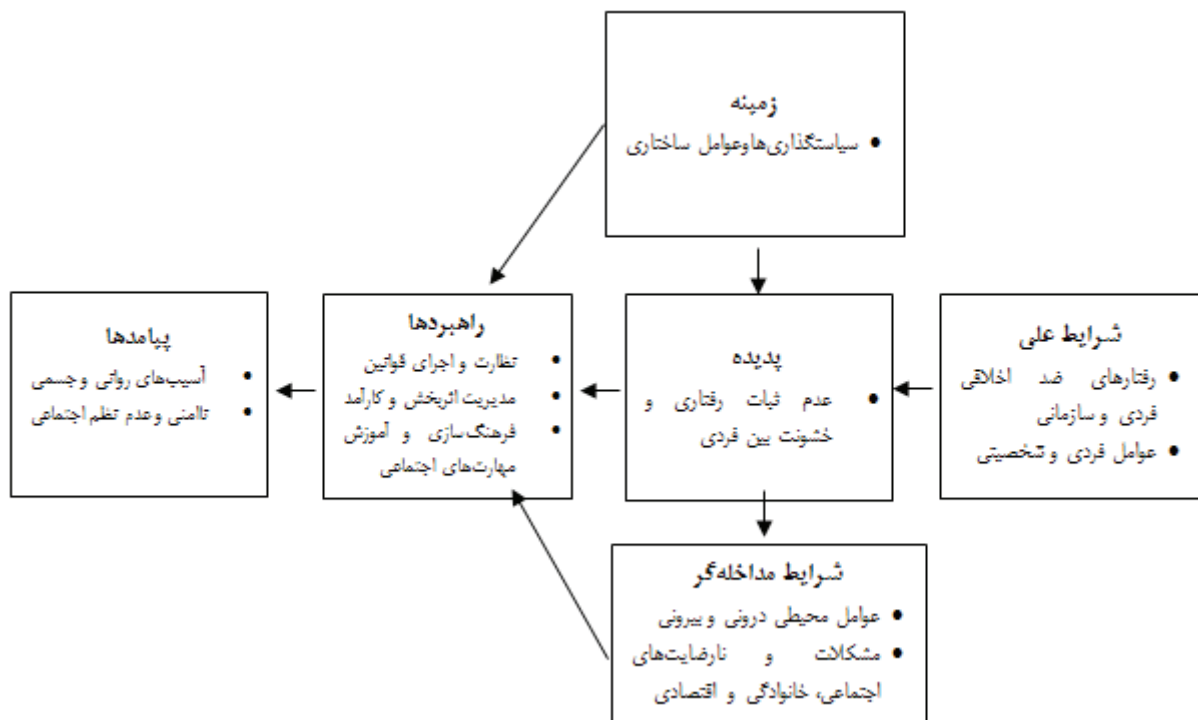
جدول ۲: کدهای انتخابی، محوری و کدهای باز

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
شرایط علی	- عوامل فردی و شخصیتی - رفتارهای ضد اخلاقی فردی و سازمانی	- تغذیه نامناسب، ویژگی‌های فردی و شخصیتی، سطح آمادگی جسمانی ورزشکار - انحراف سازمان‌یافته، ناهنجاری‌های اخلاقی - الگوسازی نامناسب، عدم تعهد اخلاقی
زمینه	- مشکلات و نارضایتی‌های اجتماعی، خانوادگی و اقتصادی - سیاست‌گذاری‌ها و عوامل ساختاری	- ساختار و مشکلات خانوادگی، عدم آگاهی - تبعیض و نارضایتی، دگرگونی ارزش‌ها و اعتقادات، - افراط‌گرایی و مشکلات اجتماعی - مشکلات اقتصادی، کمبود امکانات و خدمات رفاهی - ساختار جامعه، ساختار باشگاه، سیاست‌گذاری‌ها - مدیریت اماکن و تجهیزات ورزشی
پدیده	- عدم ثبات رفتاری و خشونت بین فردی	- تعارض، توهین، هیجان‌زدگی و تخلیه روانی خشونت فیزیکی و کلامی
شرایط مداخله‌گر	- عوامل محیطی درونی - عوامل بیرونی	- عملکرد نامناسب رسانه‌ها، شرایط محیطی - شرایط بازی و فضای ورزشگاه، نتیجه‌گرایی و فضای رقابتی
راهبردها	- فرهنگ‌سازی و آموزش - مهارت‌های اجتماعی - مدیریت اثربخش و کارآمد - نظارت و اجرای قوانین	- فرهنگ‌سازی، آموزش مهارت‌های اجتماعی - تربیت ورزشکاران با اعتماد به نفس، الگوی اثربخش در کنترل خشونت بین فردی در ورزش، به‌کارگیری مداخلات روانشناختی - مدیریت یکپارچه، اخلاق حرفه‌ای و مدیریت رفتار، تفویض اختیار، مدیریت بحران - اعمال سیستم تنبیه و تشویق، نظارت و اجرای قوانین مربوط به خشونت بین فردی در ورزش
پیامدها	- پیامد فردی مثل آسیب‌های روانی و جسمی - پیامد سازمانی از جمله: نا امنی و عدم نظم اجتماعی	- عوامل ناکام کننده ناشی از خشونت بین فردی در ورزش، آسیب‌های روانی و جسمی - عملکرد نامناسب پلیس، تخریب‌گرایی، ترس و ناامنی خلاء قانونی

و محوری با در نظر گرفتن قالب نظریه داده بنیاد به شرح ذیل ارائه می‌گردد:

الگوی مفهومی

الگوی مفهومی پژوهش حاضر برگرفته از کدگذاری انتخابی

شکل ۱: الگوی مفهومی عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران

۶۱ ساله، در مورد رفتارهای ضد اخلاقی فردی و سازمانی چنین گفت:

«شیوه نظارت نهادهای قانونی و قضایی بر فضای رسانه‌ای و وجود خلأهای قانونی تو صنعت ورزش که امروزه نمایانه و سیاست‌گذاری‌هایی که تو وزارت ورزش و صدا و سیما و تو کانون‌های فرهنگی ورزشی انجام می‌شده، متأسفانه از جمله مواردی است که می‌تونه رفتارهای ضد اخلاقی سازمانی رو شکل بده».

۲- زمینه (مشکلات و نارضایتی‌های اجتماعی، خانوادگی و اقتصادی) - سیاست‌گذاری‌ها و عوامل ساختاری) در این رابطه اکثریت مصاحبه‌شوندگان معتقد بودند که عوامل مختلفی بر پرخاشگری تأثیرگذار هستند. برای مثال فدراسیون ورزشی می‌تواند با جریمه سنگین ورزشکار باعث این اتفاق باشد و یا اینکه مربی تیم با توجه به انتظارات خود از ورزشکار و سخت‌گیری باعث این امر شود، رسانه‌ها هم در این امر خالی از لطف نیستند و تأثیر بسزایی در پرخاشگری و خشونت ورزشکار دارند. خلاصه‌ای از نظرات مصاحبه‌شوندگان در کد انتخابی شرایط زمینه‌ای به شرح ذیل بود:

مشکلات و نارضایتی‌های اجتماعی، خانوادگی و اقتصادی:

مصاحبه‌شونده سوم:

استادیار مدیریت ورزشی در گروه مدیریت ورزشی راهبردی دانشگاه سمنان با ۴۸ سال سن در مورد مشکلات و نارضایتی‌های اجتماعی، خانوادگی و اقتصادی چنین اظهار داشتند که:

«تحریک هواداران منجر به آسیب‌های اجتماعی شده و این توهین، ناسزا و تحقیر رو به دنبال داره و در مراحل بالاتر به ضرب و شتم و تخریب اموال بیت‌المال کشیده می‌شه. وگرنه هیچ عقل سلیمی نمی‌پذیره که تنها با تحریک هواداران، به فحش ناسزا و توهین و شور و شوقی در ورزشگاه‌ها ایجاد بشه».

مصاحبه‌شونده هشتم:

یکی از بازیکنان حرفه‌ای و قهرمانی کشور در لیگ برتر فوتسال با مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد در رشته فیزیولوژی ورزشی با ۲۶ سال سن در زمینه مشکلات و نارضایتی‌های اجتماعی، خانوادگی و اقتصادی اینگونه نظر دادند که:

«گاهی وقتا خشونت با توجه به اون محیطی ورزشی رخ میده. مثلاً محیطی که نامناسب باشه یا خصوصاً عضویت

۱- شرایط علی (عوامل فردی و شخصیتی، رفتارهای ضد اخلاقی فردی و سازمانی)

اغلب مصاحبه‌شوندگان در پژوهش حاضر اظهار داشتند که عواملی مثل انتظارات هواداران در مورد برد مسابقه و وجود مشکلات خانوادگی و مالی در بازیکنان و هواداران و شیوه نظارت نهادهای قانونی و قضایی بر فضای رسانه‌ای و وجود خلأهای قانونی در صنعت ورزش و سیاست‌گذاری‌هایی که در وزارت ورزش و در صدا و سیما و در کانون‌های فرهنگی ورزشی انجام می‌شود که این امر موجب بروز پرخاشگری در ورزش می‌شود. چکیده‌ای از نظرات مصاحبه‌شوندگان در کد انتخابی شرایط علی به شرح ذیل بود:

عوامل فردی و شخصیتی:

مصاحبه‌شونده اول:

استاد مدیریت ورزشی در گروه علوم ورزشی دانشگاه گیلان ۶۱ ساله در خصوص عوامل فردی و شخصیتی عنوان کردند: «وجود مشکلات خانوادگی و مالی در بازیکنان و هواداران که باعث می‌شه فکر و روان بازیکنان و هواداران درگیر باشه و با رفتارای ناشایست خودشون را در زمین خالی کنند».

رفتارهای ضد اخلاقی فردی و سازمانی:

مصاحبه‌شونده چهارم:

استاد مدیریت ورزشی در گروه علوم ورزشی دانشگاه اردبیل ۵۷ ساله در رابطه با رفتارهای ضد اخلاقی فردی و سازمانی اینگونه نظر دادند:

«پاسخ ناکامی، یه نوع پرخاشگریه و پرخاشگری می‌تونه ناکامی‌های فشرده رو رها سازه و نوعی تخلیه روانی و تسکین موقتی برای فرد فراهم کنه. در کل منشأ پرخاشگری خصمانه، انتقام‌گیریه و جهت‌گیری اون ممکنه درونی یا بیرونی باشه. پرخاشگری بین انسان‌ها تحت تأثیر عوامل اجتماعی قرار می‌گیره که بروز این رفتار پرخاشگری تو یک موقعیت خاص به عوامل مختلفی هم بستگی داره. مثل تجربه‌های گذشته فرد، که یه نوع تصویرسازی تو ذهنش و هر لحظه امکان داره فوران کنه. یا پاداشایی که ممکنه تو زمان گذشته و یا حال به اون تعلق بگیره و ارزشا و نگرشایی که اندیشه مربوط به مناسب بودن و اثرات بالقوه چنین رفتاری رو در این شخص شکل می‌دن، تأثیر بگیره»

مصاحبه‌شونده اول:

استاد مدیریت ورزشی در گروه علوم ورزشی دانشگاه گیلان

در رسانه های اجتماعی نامناسب مثل یسری کانال ها و صفحات اجتماعی که الگوپذیری از اونها منجر به رفتارهای پرخاشگرانه میشه».

سیاست گذاری ها و عوامل ساختاری:

مصاحبه شونده نهم:

یکی از بازیکنان حرفه ای و قهرمانی کشور در لیگ برتر فوتبال با مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد در رشته تحصیلی مدیریت ورزشی با ۲۹ سال سن در خصوص سیاست گذاری ها و عوامل ساختاری معتقد بود که:

«به نظر من رسانه ها و مربیان در به وجود اومدن و همچنین تقویت پرخاش و پرخاشگری نقش بسزایی دارن. رسانه ها با خبرهای جنجالی و دخالتی که تو امور شخصی خیلی از باشگاه ها دارن حتی نحوه پوشش بازیکنان و پرداختن به حاشیه ها برای هرچه جذاب بودن خبر خودشون و خبرای کذب و دروغ پردازی باعث تحریک و توهین و تنش به خیلی از بازیکنان و مربیان می شن. در موارد دیگه دیدیم که رفتار ناشایست مربیان هم به نوعی به عنوان الگو برای بازیکنان و همچنین مربیان و تماشاگران دیگر تاثیر میذاره که تو این مواقع ما با تنبیه مربیان از سمت کمیته انضباطی مواجه میشیم تا این رفتار پرخاشگرانه مربیان تکرار نشه و همچنین تعارضات درون و بین تیمی هم دست کمی از این پرخاشگریا و خشونت ها نداره».

۳- پدیده (عدم ثبات رفتاری و خشونت بین فردی)

اغلب مصاحبه شوندهگان در پژوهش حاضر معتقد بودند که در میادین ورزشی عوامل موثری رو می بینیم که بر پرخاشگری چه بازیکن چه تماشاگر و چه مربی تاثیر گذارند از جمله این موارد می توان به رتبه تیم در جدول که تیم در چه شرایطی قراردارد و معمولا تنش های زیادی را در بردارد یا حساسیت اون بازی رقابت را دوچندان می کند یا سن بازیکنان، بازیکنان با سن کمتر معمولا کم تجربه هستند و این باعث میشه که همیشه زود از کوره در برن و نتوانند خودشون را کنترل کنند. خلاصه ای از نظرات مصاحبه شوندهگان در کد انتخابی پدیده محوری به شرح ذیل بود:

عدم ثبات رفتاری و خشونت بین فردی:

مصاحبه شونده دوم:

دانشیار رشته مدیریت ورزشی در گروه علوم ورزشی دانشگاه شهید چمران (اهواز) با ۵۴ سن سال در زمینه عدم ثبات رفتاری و خشونت بین فردی چنین بیان نمودند که: «نظر بنده اینکه که مثلا اگه ورزشکار برای رفتار

خشونت آمیزش با پاداش یا مجازاتی روبه رو بشه، با دیدن تماشاگر و با رفتار ناشایست خودش تماشاگران رو تحریک می کند و این تحریک هم دوطرفه خواهد شد و یا داوران مسابقه می تونن به خشونت مسابقه دامن بزنن و یا خاموش کنن و ممکنه روش الگویی خوب یا بد افراد از ورزشکاران یا مربیان به خود داشته باشن. مثلاً تماشاگران اگه ببینن بازیکن یا مربی خود، اعتراض یا توهین می کنن تماشاگرا هم به تقلید از تیم خودشون شروع به توهین و اعتراض به تیم مقابل می کنن».

مصاحبه شونده پنجم:

همچنین، مدیر کل اداره ورزش و جوانان استان گیلان با ۴۵ سال سن، در رابطه با عدم ثبات رفتاری و خشونت بین فردی اظهار داشت که:

«عادی شدن پرخاشگری در بین افراد و زیاد شدن پرخاشگری در بین عموم مردم یکی از جدی ترین آسیب های اجتماعی به شمار میره. نزاع و درگیری تو جامعه، پرخاشگری تو بین مناطقی از کشور که به شدت متأثر از ارزشای سنتی، طایفه ای و قومیتی هستن و به قانون اهمیت نمی دن، بیشتر دیده می شه».

۴- شرایط مداخله گر (عوامل محیطی درونی، عوامل بیرونی)

اغلب مصاحبه شوندهگان در پژوهش حاضر اظهار داشتند که خشونت را اینگونه تعریف کردند که خشونت به هر نوع آسیب رساندن به خود یا دیگری گفته می شود که شامل تهدید، اهانت، دشنام، توهین و یا صدمات فیزیکی به صورت عمدی است. در این زمینه، خلاصه ای از نظرات مصاحبه شوندهگان در مورد کد انتخابی شرایط مداخله گر به شرح ذیل بود:

عوامل محیطی درونی:

مصاحبه شونده پنجم:

مدیر کل اداره ورزش و جوانان استان گیلان با ۴۵ سال سن، در زمینه عوامل محیطی درونی اینگونه عنوان نمودند که:

«ما نمی تونیم بگیم که فقط بازی و بازیکن موجب پرخاشگری میشن یا باعث خسارت ها آسیب رساندن به اموال عمومی میشن این امر علل مختلفی داره مثلا دیر رسیدن تماشاگران به محل مسابقه وقتی که تماشاگران با در بسته ورزشگاه رو به رو میشن یا نبود امکانات سعی در شکست در و صندلی های ورودی دارن تا با خشم و پرخاش خود مانع رو بردارن. یا حتی پی قضاوت های نادرست داور

قوانین)

عواملی مثل خصوصی سازی باشگاه‌ها، یکی از مهمترین عوامل است و همچنین تاثیر رفتارهای زشت و ناپسند بازیکنان بر هوادارانشان که متأسفانه الگویی برای هواداران می شوند، در سکوی تماشایان سرگروه‌هایی هستند که در واقع رهبر تماشاچیان به حساب می آیند. گاهی اوقات رفتارهای سرگروه‌ها در ورزشگاه زمینه ساز پرخاشگری هستند. حتی رفتارهای ناشایست نیروی انتظامی بر هواداران باعث ایجاد و افزایش تنش، خشم و خشونت هواداران می شود، گاهی اوقات نتیجه گرایی در ورزش هم می تواند یکی دیگر از عوامل باشد. در این راستا، خلاصه ای از نظرات مصاحبه‌شوندگان در کد انتخابی راهبردها به شرح ذیل بود:

فرهنگ سازی و آموزش:

مصاحبه شونده چهارم:

استاد مدیریت ورزشی در گروه علوم ورزشی دانشگاه اردبیل با ۵۷ سال سن؛ در رابطه با فرهنگ سازی و آموزش اینگونه بیان کردند که:

«برای کنترل پرخاشگری می توان از تنبیه، تماشای الگوی غیر پرخاشگرانه، آموزش مهارت‌های اجتماعی و آموزش جرئت‌ورزی استفاده کرد و همچنین تصویرسازی ذهنی، موسیقی ملایم می تواند بر روی عاطفه و احساس فرد مورد نظر تأثیرگذار باشد رقابت‌هایی که بازیکن بیشتر تمرکز ذهنی بر پیروزی و برتری خود دارد کمتر دچار خشونت و پرخاشگری می شود ولی رقابت‌هایی که بازیکن هیجان زیادی دارد و استرس زیادی باعث خشونت و پرخاشگری می شود».

مهارت های اجتماعی:

مصاحبه شونده دهم:

یکی از بازیکنان حرفه‌ای و قهرمانی کشور در لیگ برتر فوتبال با مدرک تحصیلی دکترای مدیریت ورزشی با ۳۵ سال سن در زمینه مهارت های اجتماعی معتقد بودند که: «نداشتن مهارت های اجتماعی و غرور قومی و مذهبی و سطح فرهنگی فرد مثل الگو گرفتن از دوستان اجتماعی که پرخاشگر هستند و سطح رفاهی و اقتصادی هم می توان از مواردی باشند که موجب پرخاشگری میشن».

مدیریت اثربخش و کارآمد:

مصاحبه شونده سیزدهم:

دانشیار مدیریت دولتی در گروه مدیریت دولتی دانشگاه علامه طباطبایی تهران با ۵۶ سال سن در زمینه مدیریت

هم این آسیب ها و خشونت هارو از خودشون میدن گاهی داور از روی تنش ها و عمدتاً یا سهوا و یا به خاطر نبود دوربین های مجهز قادر به قضاوت درست رو ندارد و به اشتباه پنالتی رو نمی گیره برای تیمی این امر باعث حتی اشیا پرتاب بردن به سمت داور یا فحاشی و حرفای رکیک هواداران را به همراه داره، البته این موارد برای همه صدق نمی کنه و حتی به تربیت خانوادگی فرد هم بستگی داره. و یا تفکرات درونی فرد و فرهنگ از جمله عواملی هستن که بر تماشاگران و ورزشکارن تاثیر گذارن».

عوامل بیرونی:

مصاحبه شونده هفتم:

مدیرکل تربیت بدنی خوزستان با مدرک دکترای مدیریت ورزشی با ۴۷ سال سن، در خصوص عوامل بیرونی این چنین نظر دادند که:

«درگیری‌ها عمدتاً به شیوه لفظی و کلامی بروز میکنه؛ ۴۸/۱ درصد از خشونت‌های ثبت شده، تو این مجموعه می‌گنجن که با بیان کلمات و جمله‌های زشت و رکیک تو ۴۴/۳ درصد (و یا هو کشیدن و استهزای طرف مقابل با اصوات مختلف همراهه و حتی تو بسیاری از موارد علیه بازیکنان تیم خودیه. این نوع خشونت که تو میادین ورزشی بسیار مرسومه و اولین گام تخلیه هیجانی افراد محسوب می‌شه، سهل‌ترین شیوه بروز پرخاشه. پس از اون، پرخاش فیزیکی یا به‌قصد اون هستش که ۱۸/۱ درصد از حوادث ثبت شده رو شامل می‌شه. خشونت‌های وسیله‌ای هم، ۲۰/۲ درصد از موارد ثبت شده رو نشون میده که تو آن عامل درگیری از انواع وسایل در اختیار مانند چوب، سنگ، بطری) تو ۲۱ درصد موارد (مواد محترقه) تو ۶/۱ درصد موارد و دیگر وسایل برای نشون دادن اعتراض خود استفاده می‌کنه. البته ۴/۴ درصد از درگیری‌ها لفظی و بدنی به‌صورت توأمانه. مقایسه تماشاگران و بازیکنان نشان میده که در بین بازیکنان، خشونت لفظی و بدنی بیشتر از تماشاگران و هواداران تیم‌ها بوده. اما خشونت وسیله‌ای در بین تماشاگران، رتبه دوم خشونت‌های ورزشی رو به خود اختصاص داده. باتوجه به این که یه درصد از حوادث ثبت شده مربوط به فوتبال بوده، ساختار بیان شده، ساختار مسلط حوادث و خشونت‌های ورزشی تو این ورزش قلمداد می‌شه».

۵- راهبردها (فرهنگ سازی و آموزش، مهارت‌های اجتماعی، مدیریت اثربخش و کارآمد، نظارت و اجرای

اثربخش و کارآمد این چنین اظهار نظر نمودند:

«راهبردهای مقابله با پرخاشگری به نظرم خدمات رو با ارایه بهتر و کارتر به افراد بدیم و همچنین آزادسازی و هدایت خشونت و پرخاشگری در کانال های مورد قبول اجتماعی مثل شرکت در بازی ها و مسابقات ورزشی هم میتونه کارساز باشه و در کنارش هم عمل مستقیم ناکامی ها رو برطرف کنیم .. و در کل روش هایی که منجر به کنترل پرخاشگری میشن می تونیم کسانی که این رفتار ها رو انجام میدن را تنبیه کنیم و راه ها و روش هایی رو برای افراد بیاریم تا این ذهن و فکرشون رو از موضوع پرخاشگری دور کنیم. و همچنین ارتقای پایگاه اقتصادی و اجتماعی ورزشکارانه و تماشاگران (بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی و رفتار خشونت آمیز و پرخاش جویانه طرفداران فوتبال رابطه معکوس وجود دارد). افزایش توان نیروی انتظامی حاضر در ورزشگاه ها جهت مدیریت و کنترل رفتارهای جمعی و بعضاً بحرانی نظارت بر رفتار حرفه ای رسانه های ورزشی و پرهیز رسانه های ورزشی از نگرشی قطبی و مسائل حاشیه ای و ارائه خدمات حرفه ای، تخصص و پایبندی به اصول و اخلاقیات روزنامه نگاری و مطبوعاتی و در صورت لزوم برخورد منطقی و قانونی با نشریات و رسانه های التهابی، حاشیه ساز و تحریک آمیز. از جمله مواردی هستند که میتوانند موثر باشند».

نظارت و اجرای قوانین:

مصاحبه شونده یازدهم:

یکی از بازیکنان حرفه ای و قهرمانی کشور رشته تکواندو با مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی با ۴۳ سال سن در زمینه نظارت و اجرای قوانین اذعان داشت که:

«به نظر من باید کنترل و نظارت رو بیشتر کرد و همچنین اجرای قوانین و اعمال مجازات رو هم اجرا کرد. به خوبی ارتباط را با هواداران و تماشاگران ایجاد کنیم البته با کمک روانشناسان و فعالیت باشگاه ها در زمینه فرهنگی را زیاد کنیم و همچنین از نظریه های علمی کارشناسان و صاحب نظران امور جوانان هم استفاده کنیم».

۶- پیامدها (پیامد فردی مثل آسیب های روانی و جسمی، پیامد سازمانی از جمله: ناامنی و عدم نظم اجتماعی)

از نظر صاحب نظران شرکت کننده در پژوهش حاضر، مهم ترین و اصلی ترین چیزی که با پرخاشگری خدشه دار می گردد، این است که امنیت اجتماعی به خطر افتاده و از بین می رود. در این زمینه، خلاصه ای از نظرات مصاحبه-

شوندگان در کد انتخابی پیامدها به شرح ذیل بود:

پیامد فردی مثل آسیب های روانی و جسمی:

مصاحبه شونده چهارم:

استاد مدیریت ورزشی در گروه علوم ورزشی دانشگاه اردبیل که ۵۷ ساله بودند؛ در رابطه با پیامد فردی مثل آسیب های روانی و جسمی اینگونه بیان کردند که:

«پرخاشگری در حوزه ورزش به شکل ابزاری بیشتر رخ می دهد. هم بین تماشاچیان هم بازیکنان هم مریبان با پرتاب شی یا بدنی یا کلامی. میزان خشونت در ورزش می تواند منجر به رقابت یا تحریک کردن هواداران شود. رقابتی که باعث شود اعتمادبه نفس بازیکن را تهدید کند. ترس از خشونت وضعیت سلامت را به خطر بیندازد و فرد پرخاشگر توجهی به سلامت خود و سلامت دیگران ندارد و از روی قصد و عمد آسیب به دیگران برساند».

مصاحبه شونده هفتم:

مدیرکل تربیت بدنی خوزستان با مدرک دکترای مدیریت ورزشی با ۴۷ سال سن، در خصوص پیامد فردی مثل آسیب های روانی و جسمی پرخاشگری این چنین نظر دادند که:

«در مطالعاتی که داشتیم و نتیجه ای که برداشت کردم، در بیشتر موارد، درگیری ها غیر از این که نقش تخلیه هیجانی داشته است، به آزردهی روانی طرف مقابل یا هر دو طرف انجامیده است، اما مصدوم و مجروح شدن فرد یا افراد، پیامد ۲۱/۵ درصد از درگیری ها بوده است.

پیامد سازمانی از جمله ناامنی و عدم نظم اجتماعی:

همچنین مصاحبه شونده هفتم راجع پیامد سازمانی از جمله: ناامنی و عدم نظم اجتماعی این چنین اظهار نظر نمودند که:

«ایجاد ترس و احساس ناامنی در ۲۹ درصد از موارد و تخریب اموال در ۶/۱ درصد از پرخاشگری ها گزارش شده است. اخراج از بازی یا دریافت اخطار نتیجه ۵/۱ درصد از درگیری ها و محرومیت قطعی یا موقت بازیکنان نیز پیامد ۵/۲ درصد از درگیری های ثبت شده در روزنامه های مورد بررسی بوده است. علاوه بر این که دستگیری تماشاگران نیز در ۲/۲ درصد از موارد گزارش شده است. ایجاد تنش در بازی، تعطیلی بازی، شکل دادن به اعتراض دیگران، احتمال جریمه باشگاه از دیگر پیامدهای ثبت شده بوده است».

بحث

پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر پرخاشگری

نامناسب تلقی می شود که بر ساختار ورزش و عملکرد آن پیامدهای سوء و منفی می گذارد. لذا، عوامل این چینی و عدم وجود ساختارهای مناسب از جمله خدمات رفاهی و تفریحی نامناسب و سیاست گذاری های غلط و نابجا باعث تقویت خشونت و پرخاشگری می شود (۲۹).

از سوی دیگر، نتایج پژوهش حاضر نشان داد شرایط مداخله گر (عوامل محیطی درونی و عوامل بیرونی) یکی از عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران می باشد. نتایج پژوهش پورزنگار (۱۰) در این زمینه به این صورت که بین سن، آمادگی ذهنی، وضعیت ایمنی و بهداشتی ورزشگاه و فضای حاکم بر ورزشگاه با پرخاشگری تماشاگران رابطه معناداری وجود دارد. یافته فوق با نتایج پژوهش حاضر در یک راستا می باشد. در تبیین این یافته چنین می توان گفت که رفتار ناهنجار زمانی رخ می دهد که پیوند میان فرد و جامعه گسسته و یا ضعیف شده باشد. بعلاوه، افرادی که به فعالیت های متعارف در زندگی روزمره می پردازند موقعیت خود را به خطر نمی اندازند و کج رفتاری نمی کنند. هرگاه فرد وقت و انرژی محدود خود را صرف امور مقبول و متعارف شود برای ارتکاب جرایم وقت و انرژی اضافی وجود ندارد (۳۰).

بعلاوه، نتایج پژوهش حاضر نشان داد راهبردها (فرهنگ سازی و آموزش) یکی از عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران می باشد. نتایج پژوهش زارعی و همکاران (۱۱) نشان داد که رابطه معناداری بین تأهل، قومیت، تعامل با خانواده، تعامل با دوستان، تعهد به اهداف مرسوم جامعه، تعهد به درگیر بودن در فعالیت های روزمره و تعهد به ارزش های اجتماعی با متغیر وابسته نزاع و خشونت بین فردی وجود دارد.

همچنین، راهبردها (فرهنگ سازی و آموزش) نتایج پژوهش مرادی و همکاران (۳۱) همخوان با پژوهش حاضر بوده و حاکیست که آموزش و کنترل سرگروه ها، بیشترین تأثیر و توانمندی نیروی انسانی و تجهیزات پلیس، کمترین تأثیر را بر کاهش پرخاشگری در ورزشگاهها داشته است. بعلاوه، نتایج پژوهش محسنی (۱۳) نشان داد در جامعه ای که فرهنگ خشونت و پرخاشگری امری رایج باشد، زمینه های آن در پدیده های اجتماعی از جمله ورزش نمایان می شود. اما نتایج پژوهش صفری جعفرلو و همکاران (۱۲) با یافته پژوهش حاضر همخوانی ندارد؛ بدین صورت که نتایج پژوهش آن ها نشان داده جهت ارتقا منش ورزشی و

(خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران در سال ۱۴۰۰ انجام شد.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد شرایط علی (عوامل فردی و شخصیتی) یکی از عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران می باشد. در این راستا، نتایج پژوهش حیدری و همکاران (۱۷) حاکیست بروز رفتار خشونت آمیز در بین پسران از دختران بیشتر است. این یافته را طبق نظریه زیست شناسی (Biological Theory) می توان چنین تبیین نمود افرادی که دارای اندام عضلانی و نیرومند هستند؛ پرخاشجو تر و در نتیجه نسبت به کسانی که اندام باریک تری دارند و یا افرادی که چاق هستند احتمال بیشتری دارد که بزهدکار شوند (۲۶). از سوی دیگر، نظریه پردازان خرده فرهنگی (Subcultural) بر چگونگی شکل گیری دار و دسته جوانان خلاف کار در بین طبقات پایین اجتماع تأکید دارند. در دیدگاه این صاحب نظران هرگاه جوانان طبقات پایین امکان همسازی با طبقات متوسط و بالاتر را نداشته باشند، دست به نفی جنبه هایی از فرهنگ غالب جامعه می زنند که تطابق با آنها برایشان سخت است و شیوه های را برمیگزینند که زندگی را برایشان آسان تر می سازد.

همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد زمینه (مشکلات و نارضایتی های اجتماعی، خانوادگی و اقتصادی، سیاست گذاری ها و عوامل ساختاری) یکی از عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران می باشد. اما در این زمینه، پژوهش مشابهی یافت نگردید. بعلاوه، نتایج پژوهش حاضر نشان داد پدیده (عدم ثبات رفتاری و خشونت بین فردی) یکی از عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین فردی) در صنعت ورزش ایران می باشد.

در این خصوص، نتایج پژوهش Milovanović و همکاران (۲۷) و Tamir (۲۸) نیز همسو با یافته پژوهش حاضر بوده است. نتایج پژوهش Milovanović و همکاران (۲۷) نشان داد که انواع مختلفی از رفتار پرخاشگرانه و خشونت آمیز در بین جوانان وجود دارد. علاوه بر این، رایج ترین مکان در ورزشگاه های ورزشی برای خشونت اتاق تعویض لباس، پس از آموزش و یا رقابت است. در تبیین این یافته چنین می توان اظهار داشت که خشونت و پرخاشگری در صورتی که خارج از ضوابط و مقررات حاکم بر میادین ورزشی صورت پذیرد، به عنوان رفتار ناهنجار و دارای کارکرد

مسئولان، احساس ناکامی و پرخاشگری باعث از میان رفتن هویت و خویشتن‌داری فرد می‌شود. پرخاشگری در عرصه فعالیت‌های ورزشی به شکل ابزاری و بازتابی یا کلامی و جسمانی تجلی می‌یابد. از سوی دیگر، افراد حاضر و شرکت‌کننده در رویدادهای ورزشی در برابر سایر بازیکنان، تماشاگران، مربیان، مقامات ورزشی، عامه مردم و اموال صورت می‌گیرد (۳۵).

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر وجود ۶ کد انتخابی مولفه‌های (شرایط علی، زمینه، پدیده، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها) و ۱۳ کد محوری و ۴۷ کد باز شناسایی و حاصل شد. در این راستا، پیشنهاد می‌گردد مسئولین با استفاده از ظرفیت‌های عظیم اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در جهت کاهش خشونت و پرخاشگری در صنعت ورزش بهره‌گیرند. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به محدود بودن داده‌ها در سال ۱۴۰۰ و نمونه‌ها به مدرسین دانشگاه در رشته مدیریت ورزشی، مدیران کل ورزش و جوانان کشور و ورزشکاران قهرمانی و حرفه‌ای کشور اشاره نمود که در تعمیم نتایج به سایرین احتیاط نمود.

سیاسگزاری

پژوهش حاضر، مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد حمیده سادات جویبار به راهنمایی آقای دکتر شمس‌الدین رضایی می‌باشد؛ که در سایت <https://irandoc.ac.ir> به شماره ۲۷۹۶۱۲۱ و به تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۰ ثبت گردیده است. بدین‌وسیله از همکاری واحد مدیریت راهبردی در سازمان‌های ورزشی و مسئولین و مدرسین دانشکده علوم انسانی دانشگاه ایلام، کمال تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

تضاد منافع

نویسندگان این مقاله هیچگونه تضاد منافی گزارش نکردند.

دوری از پرخاشگری به ابعاد سلامت معنوی جوانان در ورزش توجه بیشتری شود. در تبیین این یافته‌ها چنین می‌توان ادعا داشت که جوانان بر اساس فرایندهای یادگیری اجتماعی به مشاهده و تقلید از رفتار دیگران می‌پردازند. لذا، رسانه‌های جمعی یکی از مجراهای آموزش رفتارهایی نظیر پرخاشگری و خشونت هستند (۳۲).

در نهایت، نتایج پژوهش حاضر نشان داد پیامدها (پیامد فردی مثل آسیب‌های روانی و جسمی) یکی از عوامل مؤثر بر پرخاشگری (خشونت بین‌فردی) در صنعت ورزش ایران می‌باشد. در این زمینه نتایج پژوهش یاری‌قلی و همکاران (۳۳) همسو با یافته مطالعه حاضر است. نتایج نشان داد که خشونت گذشته از ناکارآمدی در تدریس و خدشه‌دار شدن شخصیت اجتماعی و ارتباطی معلمان، در دانش‌آموزان نیز سبب پیدایش افت یا ترک تحصیلی، عوارض روانی و اجتماعی می‌شود. بعلاوه، پیامدهای سازمانی، ناامنی و عدم نظم اجتماعی از پیامدهای خشونت می‌باشد. بعلاوه، نتایج پژوهش Babić و همکاران (۳۴) و Vadhera (۸) همسو با یافته پژوهش حاضر است. به این صورت که نشان داد خشونت در ورزش مسئله‌ای فراتر از حیطه ورزش می‌رود و موضوعات جرایم عمومی، اقتصاد و حتی رابطه بین ایالت‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بعلاوه، نتایج پژوهش Vadhera (۸) خشونت در ورزش منجر به رفتارهای پرخاشگرانه می‌شود و برخی از بازی‌ها و ورزش‌هایی هستند که در آن‌ها خشونت و شدت خشونت باعث نابودی جامعه می‌شود. نهایتاً اگر راهبردهای خشونت بین‌فردی و پرخاشگری در حوزه ورزش اجرا نشوند هم در سطح جامعه و هم در سطح فرد پیامدهایی از جمله آسیب‌های روانی و جسمی و ترس و وحشت و ناامنی را به همراه خواهد داشت. در نهایت، این یافته را نیز چنین می‌توان تبیین نمود: هنگامی که جمعی تشکیل می‌شود، واکنش‌های هیجانی از فردی به فردی دیگر سرایت می‌کند و این مسئله تا جایی پیش می‌رود که هویت و خویشتن‌داری فرد از بین می‌رود. مواردی چون احساس گمنامی، نگرش ضداجتماعی، بی‌اعتمادی به

References

1. Statler Traci A. Conditioning for Strength and Human Performance. 2018. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315438450-23/applied-sport-psychology-traci-statler>
2. Pitts B, Fielding LW, Miller LK. Industry segmentation theory and the sport industry: Developing a sport industry segment model. 1994. https://scholarworks.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1023&context=kin_health_facpub
3. Rezaei Sh. [Economics of Sports, Leisure and Tourism. 1st edition, Ilam: Ilam University Press. 2015.
4. Ebrahimi AH, Khatibi A, Mehdipour AR, Marashian SH. [The impact of exporting sports goods on the economic growth of Iran and some developing countries. Journal of Sports Management. 2020; 12 (1): 139- 160.
5. Vadhera N. Violence in Sports and Games: A Sociological Perspective. 2021.
6. Diosheli A. [Farsi dictionary]. Dekhkoda Dictionary Institute, Tehran University Printing and Publishing Institute. 2009.
7. Yang K. The construction of sports culture industry growth forecast model based on big data. Personal and Ubiquitous Computing. 2020; 24 (1): 5- 17. <https://doi.org/10.1007/s00779-019-01242-z>
8. Vadhera N. Violence in Sports and Games: A Sociological Perspective. various sports disciplines at the University of Tiran Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2012; 47: 1869-1873. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-0-306-48039-3_45
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.915>
9. Toder-Alon A, Icekson T, Shuv-Ami A. Team identification and sports fandom as predictors of fan aggression: The moderating role of ageing. Sport Management Review. 2019; 22 (2): 194-208. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1441352318300597>
<https://doi.org/10.1016/j.smr.2018.02.002>
10. Pour Zarangar J. [Investigating the reasons for the aggression of football spectators in Rasht city in stadiums and providing solutions to reduce it]. New Research Approaches in Management and Accounting. 2017; 5 (?): 80-88. <http://ensani.ir/fa/article/379174/>
11. Zarei M, Nezami Tabar J, Asad Beigi M. [Social factors affecting the tendency to conflict and interpersonal violence among 18-30-year-old boys in Hamedan (Case study: Khezer and Islamshahr region of Hamedan)]. Hamedan Law Enforcement Quarterly. 2018; 5 (17): 41- 66. <https://civilica.com/doc/1192306/>
12. Safari Jafarlou HR, Bashiri M, Rahmani Koshki MA. [The effect of spiritual health on sports behavior of student athletes with an emphasis on the mediating role of aggression]. Studies in Sports Psychology. 2019; 9 (33): 65-88. https://spsyj.ssric.ac.ir/article_2042.html
13. Mohseni RA. [Analysis of aggression and sports violence with emphasis on social psychological approach]. Journal of Sociological Studies. 2009; 2 (3): 51- 72. https://jss.tabriz.iau.ir/article_521138.html
14. Gholchin M, Heydari AH. [Interpersonal violence and social capital in the family and Madras]. A social study in Noorabad boys' high schools in Lorestan. Social Issues of Iran. 2011; 3(1): 212-177. <https://www.sid.ir/paper/173544/fa>
15. Nagin Taji F, Moradi M, Moradi Z, Ahmadi SAH. [Content analysis of sports newspapers based on the component of sports aggression]. Quarterly Journal of Research in Sports Management. 2011; 5 (2): 59-80. https://qrsm.atu.ac.ir/article_389.html
16. Alivardi Nia A, Khakzad Z. [Sociological explanation of aggression and anger with emphasis on sports]. Sports Management and Movement Behavior Research Paper. 2015; 12 (23): 218-205. https://msb.journals.umz.ac.ir/article_1149.html
17. Heydari AH, Gholchin M, Zare B, Rohande M. [Meta-analysis of social factors affecting individual violence]. Social Development Quarterly. 2016; 12 (2): 55- 82. https://qjds.scu.ac.ir/article_13508.html
18. Rui S, Cruz JFA. Unveiling anger and aggression in sports: The effects of type of sport, competitive category and success level. Journal of Sport Psychology. 2017; 26 (2): 21- 28. <https://www.redalyc.org/pdf/2351/235152048003.pdf>
19. Kashkar S. [The role of showing violent football behaviors on television on the behavior of teenagers and young people who are members of football clubs in Tehran]. Sports Management

- and Movement Behavior Research Paper. 2013; 9 (17): 59- 74. https://msb.journals.umz.ac.ir/article_522.html
20. Shafiee SH, Dastum S, Abdali H, Afroozeh H. [Presenting a process model of aggression and its control framework in football spectators]. *Nin Approaches to Sports Management*. 2015; 4 (14): 51- 67. <http://ntsmj.issma.ir/article-1-807-fa.pdf>
  21. Corbin JM, Strauss AL. *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Los Angeles, Calif, Sage publications; 2008. <https://doi.org/10.4135/9781452230153>
  22. Lahsaeizadeh A, Moradi G. [Investigating the relationship between coping strategies and aggressive behavior of youth: A case study of West Islamabad]. *Applied Sociology (Journal of Humanities Research, University of Isfahan)*. 2010; 21 (2): 1-18. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=128431>
  23. Lake YA. Political causes of sport related violence and aggression: A systematic review. *Iconic Research and Engineering Journals*. 2020; 3 (7): 50- 53. <https://www.irejournals.com/paper-details/1701850>
  24. Keshavarz L, Farahani A, Mousavi Jahromi Y, Farazyani F. [Factors affecting the behavior of the private sector to invest in professional sports and a model]. *Scientific Journal of Organizational Behavior Management in Sport Studies*. 2016; 2 (4): 45- 56. https://fmss.journals.pnu.ac.ir/article_2447.html
  25. Khastar H. [A method for calculating coding reliability in qualitative research interviews]. *Journal of Methodology of Social Sciences and Humanities*. 2009; 15 (58): 161-174. http://method.rihu.ac.ir/article_418_e5a0c366f855eb221db4ee19e3fbb644.pdf
  26. Ahmadi S, Khojasteh A, Enanloo S, Mortazi R. [The impact of social marketing mixed dimensions on preventing aggressive behaviors in football spectators]. *Sport Psychology Studies*. 2021; 10 (35): 81-98. https://spsyj.ssric.ac.ir/article_2090.html?lang=fa
  27. Milovanović I, Matić R, Vuković J, Blagojević M, Mikić M, Marinković D. Towards recognition of peer violence in youth sports-the case of Vojvodina. *Exercise and Quality of Life*. 2020; 12 (1): 21-28. <https://doi.org/10.31382/eqol.200603>
  28. Tamir I. The object is the message: sports, violence, and throwing objects onto fields. *Aggression and Violent Behavior*. 2020; 51 (?): 101377. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1359178919302010> <https://doi.org/10.1016/j.avb.2020.101377>
  29. Andam R, Kharkan M, Mehdizadeh R. [The relationship between perfectionism and aggression among student athletes]. *Sports Psychology Studies*. 2013; 2 (5): 67- 84. https://spsyj.ssric.ac.ir/article_119.html?lang=fa
  30. Joybar HS. [Paradigm model of factors affecting aggression (interpersonal violence) in the Iranian sports industry]. M.A. Thesis. Ilam University. Faculty of Literature and Humanities Science Sports Management - Strategic Management in Sports Organizations. 2021.
  31. Moradi G, Suri A, Salar R, Niazi A. [Disciplinary strategies to prevent the occurrence of aggression in sports complexes (Case study: Tehran Azadi Stadium)]. *Journal of Social Order*. 2015; 7 (3): 131-154. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=298258>
  32. Etagiya N, Bakshizadeh S, Mokhtari Dinani M. [Modeling the factors affecting the occurrence of aggression among fans of Esteghlal and Persepolis football clubs in Tehran]. *Studies in Sport Psychology*. 2019; 9 (34): 283-304. https://spsyj.ssric.ac.ir/article_2264.html
  33. Yari Gholi B, Harfati Sobhani M, Qassabzadeh J, Sivanizadeh F, Rahimi H. [Teachers' perception of the consequences of violence and its reduction methods in schools: A phenomenological study]. *Social and Cultural Strategy*. 2017; 6 (24): 77-108. <http://ensani.ir/fa/article/378812/>
  34. Babić B, Koprivica A. Violence at Sports Events-Phenomenological Characteristics and Practical Problems. *Pravo-teorija i praksa*. 2021; 38 (2): 85-99. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=964227> <https://doi.org/10.5937/ptp2102085B>
  35. Chegani M, Razmjo Dokeshkani, Gh. [Prevention of sports violence in the criminal policy of Iran and Islam]. *Scientific Quarterly of Crime Prevention Studies*. 2021; 16 (59): 95-113. <https://www.magiran.com/paper/2294264>